

Letno stane 12 K (ena številka 30 vin.), za Nemčijo 14 K, za druge države in Ameriko 16 K. — Slike in dopisi se pošiljajo uredništvu „Ilustr. Glasnika“ v Ljubljani (Katol. Tiskarna), naročnina, reklamacije in inserati na upravištvu.

Izhaja ob četrtnih

7. marca 1918

Postojanke v gorovju južnotirolskih dolomitov.

Modrijan na podstrešju.

Dnevnik srečnega človeka. — Francoski spisal Emil Souvestre.

VIII. poglavje.

Sovraštvo do človeštva in kes.

5. avgusta. — So dnevi, ob katerih vidimo vse temno; zemlja in nebo sta zavita v mračno meglo. Nobene stvari ni na svojem mestu; vidimo le revo, slučaj in trdost; človeška družba, se zdi, je izpostavljena, izven božje previdnosti, vsem grozotam naključja.

Bil sem danes v teh žalostnih mislih. Po dolgem letanju po predmestjih sem se vrnil nesrečen in malodušen.

Vse, kar sem bil zagledal, se je zdelo, da obsoja kulturo, na katero smo tako ponosni! Zašel sem v majhno, nepoznano stransko ulico in bil sem naenkrat sredi onih gnusnih stanovanj, v katerih se revež rodi, medli in umira. Opazoval sem razpoklo zidovje, ki ga je čas pokrnil skorjo nesnage; okna, v katerih so se sušile nesnažne cunje; smrad povzročajoče jarke, ki se vlečejo kakor strupene kače vzdolž ob hišah!... Srce se mi je krčilo in popošil sem korak.

Nekoliko naprej sem se moral ustaviti pred pogrebnim vozom iz bolnišnice; mrtvec, zabiti v smrekovo krsto, se je pomikal, brez žalobnega nakita, brez svečanosti in spremstva, na svoje zadnje počivališče. Spremljal ga ni niti najzvestejši prijatelj zapuščenih, pes, kakor to vidimo

na slikah, da žalovaje sledi mrtvaškemu vozu reveža! Ta, ki so ga hoteli zagrebsti, je šel sam v grob, kakor je bil tudi sam živel; brez dvoma ne bo nihče občutil njegovega konca. Kaj je pač na tem, če je v tej veliki borbi človeštva en trpin več ali manj na svetu?

Vendar, kaj pa je pravzaprav človeška družba, ako lahko eden izmed njenih udov izgine kakor list, ki ga veter odnese?

Poleg bolnišnice je stala vojašnica; pri njenih vratih so se prepirali starci, žene in otroci za preostanke črnega kruha, ki jih jim je prepustila milosrčnost vojakov! Tako pričakujejo bitja, ki so nam vsem podobna, vsak dan na cestnem tlaku, da jim dá naše sočutje možnost živeti. Cele množice zavrženih morajo prestajati

polg preizkušenj, ki se nalagajo vsem božjim otrokom, še smrtne muke mraza, ponižanja in gladi! Žalostne človeške države, v katerih ima človek slabše stališče kakor čebela v svojem panju in mravlja v svojem podzemeljskem mestecu!

Ah! kaj pač dosežemo s svojim razumom? Čemu imamo toliko visokih zmožnosti, če ne postanemo ne modrejši, ne srečnejši? Kdo izmed nas ne bi zamenjal svojega trudapolnega in mukepolnega življenja z življenjem ptiča, ki mu je zrak stanovanje in celi svet gnezdo veselja?

Kako dobro razumem tožbo Mao-ta v ljudskih pripovedkah »Bretagneskega vrta«. Vsled gladi in žeje že blizu smrti, pravi, dočim vidi, kako letajo ščinkovci iz grma na plen:

»Ah! ti ptiči so srečnejši kot krščena bitja! Ne potrebujejo prenočišč, mesarjev, pekov in vrtnarjev. Njihovo je božje nebo in zemlja se razprostira pod njimi kakor vedno pogrnjena miza. Mušice so njihova divjačina, brsteča zelišča njihova žitna polja, sadovi glogovja ali divjega rožnega grma so njihov posladek. Povsod smejo jemati, ne da bi plačali ali prosili; zato so pa ptiči veseli in pojejo noč in dan.«

V naravnem stanju ima vendar človek isti namen kakor ptič; stvarstvo uživa na enak način. »Tudi pred njim ja razprostrta zemlja kakor večno pogrnjena miza.« Kaj je torej pridobil s to sebično, nepopolno združitvijo, ki tvori narode? Bi li ne bilo za vse boljše, povrniti se v rodovitno naročje narave in tu živeti ob njenih darovih v miru in prostosti?

10. avgusta. — Jutranja zarja barva zavese moje spalne sobe; veter mi prinaša vonj vrtov, ki cveto spodaj ob hiši; tu slonim še v svojem oknu in vdihavam svežost in veselost mladega dneva.

Vedno z isto zamaknjenostjo drsi moj pogled preko streh, ki so polne cvetov, čivkanja in svetlobe; vendar danes počiva na puščicah zidu, ki loči našo hišo od sosedove; nevihte so njegovo površje oro-

z neznatnim klasom, ki ziblje svojo rumeno glavico.

Ta revni sad, ki je zašel na streho in ki ga bodo pozobali vrabci v okolici, me spominja na bogate žetve, ki padajo danes pod srpi, — spominja me na lepe izprehode, ki sem jih kot otrok napravljaj po tratih svoje domovine, ko so skednji po pristavah na vseh straneh odmevali od mlatičevih cepcev in so po vseh potih prihajali vozovi, obloženi z zlatimi snopi. Domislil se še pesmi, ki so jih pela de-

Dočim pripravlja delavec, ki se drži svoje grude, za vsakogar vsakdanji kruh, tke, daleč proč od njega rokodelc po mestih sukno za njegovo obleko; rudokop išče v podzemeljskih rovih železa za njegov plug; vojak ga brani proti sovražniku; sodnik čuje nad tem, da mu varuje zakon polje; upravni uradnik ureja razmere med njegovimi posebnimi in splošnimi koristmi; trgovec se trudi, da bi zamenjal njegove izdelke z drugimi iz daljnih dežel, učenjak in umetnik okrepita za par konj ono idealno

Uplenjeni italijanski minometalci in drugi težki topovi.

kleta, domislil židane volje starcev in veselja delavcev. Na ta dan si bral v njihovem pogledu ponos in ganotje. Ganjenost je izvirala iz hvaležnosti napram Bogu, ponos pa iz žetve, ki je bila plačilo za njihovo delo. Nejasno so se zavedali veli-

vprego, ki vleče s seboj tvorni svet in njegovo težo, kakor giblje para orjaške vlake naših železnic! Tako se združeno vse podpira! Delo vsakega posameznika koristi njemu in vsem ljudem; tih dogovor je razdelil delo med različne ude družbe v najširšem obsegu. Ako so se pri tej delitvi napravile pomote, ako nekatere zmožnosti niso našle svoje najboljše porabe, izginejo skoro ti nedostatki pri posameznostih v vzvišeni sestavi celote. Najubožnejši, ki je udeležen pri tem druženju, ima svoje mesto, svoje delo, ima pravico, da je; vsakdo je nekaj v celoti.

Za človeka v naravnem stanju ni nobene podobnosti; ker se sam preskrbuje, mora sam vsemu zadostovati: stvarstvo je njegova last; a on najde v njej ravno tolikokrat oviro, kakor vir pomoči. Ta odpor mora premagati z lastnimi močmi, ki mu jih je Bog dal.

In vendar sem pred kratkim, potrj vsled nekaterih pogrškov v posameznem, preklinjal kulturo in skoro zavidal usodo divjakovo.

Slabost našega duha je, da smatramo čuvstvo za dokaz in da presojamo letni čas po oblaku ali enem solnčnem žarku.

Ali je bilo uboštvo, ki mi je pogled nanj vzbudil hrepenenje po pragozdu, torej v resnici sad civilizacije? Ali bi smel družbo obtožiti, da ga je rodila, ali bi moral nasprotno priznati, da ga je ona omilila? Ali bi mogle žene in otroci, ki so prejeli črni vojaški kruh, upati v samotni več pomoči in milosrčnosti. Ali ni našel oni mrtvec, čez katerega zapuščenost sem se pritoževal, v bolnišnici oskrbe, ali ni dobil rakve in prostora, kjer naj bi počival? — Osamljen in proč od ljudi, bi poginil v votlini, kakor divja žival, in danes bi bil jastrebom v jed!

Uplenjeno italijansko vojaško skladišče v Portogruaro.

pale apnenčevega ometa; od vetra nanošen prah se je nakopičil v razpokah, dež ga je utrdil in ustvaril neke vrste viseče vrtove, v katerih zeleni par zelišč. Med njimi se dviga žitna bilka, danes ovenčana

kosti in svetosti svoje vloge pri svetovnem delu: zavedno so počivali njih pogledi na gorah klasja in zdelo se je, da pravijo: »Tako je Bogom prehranjujemo mi svet!« Čudovita skupnost vseh človeških sil!

Te dobrote človeške zadrage poiščejo torej najbolj zaničevane ude. Kdor je od žita, ki ga je kdo drugi sejal in pekel, ima dolžnosti do svojega brata in ne sme reči, da mu nima ničesar povrniti. Najubožnejši med nami je od družbe neprimerno več prejel, kakor bi mu dovoljevale samo lastne moči dobiti od narave.

menila. Prosta vseh družinskih skrbi je pričela iznova svoje klativiteško življenje vzdolž po drevesih in strehah. Zastonj sem se oddaljil od okna; zaman jo je klical slabotni ptiček s tihim, tožčim čvkanjem — pevaje se je izprehajala trdosrčna mati mimo in prhutala koketsko okrog. Oče se je približal le enkrat edin-

Bila je vratarjeva žena. Izvrstna žena! Hotela mi je dati prebrati pismo od svojega sina, mornarja in me prositi, naj mu odgovorim.

Shranil sem ga, da ga prepisem v svoj dnevnik. Tu-le je:

»Ljuba mati!

To pismo naj ti pove, da sem bil od zadnjikrat vedno zdrav, izvzemši, da bi pretekli teden kmalu s čolnom vred utonil. Bila bi to velika izguba, ker ni nobenega boljšega čolna.

»Vihar nas je preobrn timeravno ko priplavam na površje vode, zagledam kapitana potapljati se; jaz brž za njim, kakor je moja dolžnost in ko sem se bil trikrat potopil, sem ga zopet vzdignil, da je plaval, in to mu je bilo v veliko radost; kajti, ko so nas spravili na krov in je on zopet k sebi prišel, se mi je vrgel okoli vratu, kakor bi bil moj brat.

»Nočem ti skrivati, ljuba mati, da sem se čutil pri tem počesčenega. Vendar, to še ni vse; zdi se, da sem jih s tem, ker sem kapitana priribil, spomnil, da sem vri fant, in ravnokar se mi je sporočilo, da sem postal mornar prvega razreda! Ko sem to izvedel, sem vzkliknil: mati naj pije dvakrat na dan kavo! In zares, ljuba

Italijanski zakopi, žične ovire in druge zapreke.

14. avgusta. — Okno moje podstrešne sobe se dviga nad streho kakor važna stražnica; robovi so obiti s širokimi svinčenimi pasovi, ki izginjajo pod žlebniki; menjava vročine in mraza jih je skrivila; v kotu na desni strani je nastala vdolbina. Vrabec je v njem skril svoje gnezdo.

Od prvega dne naprej sem zasledoval napredovanje te zračne stavbice. Videl sem, kako je ptič po vrsti prinašal slamo, mah, volno in vse, kar je bilo določeno za zidavo njegovega stanovanja; občudoval sem vztrajno spretnost, ki jo je rabil za to težavno delo. Poprejšnje dni si je krajšal moj sosed na strehi čas s tem, da je frfotal po topolu v vrtu in da je čvkal vzdolž ob žlebihi. Zdelo se mu je, da mu pristojale opravi visokih gospodov; tedaj pa je potreba, preskrbeti mladičem strehe, izpremenila naenkrat našega pohajalca v delavca. Od sedaj naprej si ni privoščil ne miru, ne pokoja. Videl sem ga vedno, kako je letal, iskal in prinašal; niti dež niti solnce ga nista mogla zadržati! Živa primera, ki kaže, kaj zmore potreba.

To sem premišljeval, dočim sem opazoval ptiča, katerega nagon se je zdel da je postal mnogo bolj fin, odkar se je lotil dela. Slednjič je gnezdo gotovo; drobni prebivalci so se naselili v njem in mogel sem zasledovati vse izpremembe njihovega bivanja.

Jajčka so se izvalila, mladiči so izlezli in pitajo jih z najpazljivejšo skrbnostjo. Kotiček na mojem oknu je postal gledišče, kjer se dolžnosti praktično udeležujejo in kamor bi se lahko prišla učiti družinski oče in mati. Mladiči so postali kmalu večji in danes zjutraj sem jih videl zleteti. Le eden, ki je bil slabotnejši nego drugi, ni mogel priti čez nastavek strehe in je padel v žleb. Z veliko težavo sem ga pobral in ga postavil na žlebnik pred njegovim stanovanjem; a mati se zanj ni

krat in opazoval prezirljivo svojega rojenčka; nato je izginil, da se nikdar več ne povrne!

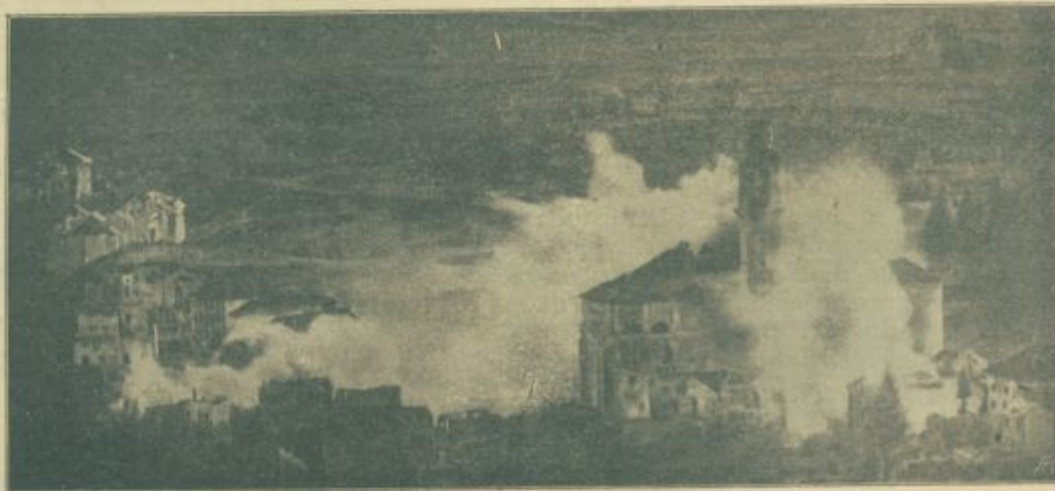
Nadrobil sem kruha pred malo siroto, a ni ga mogla pozobati; hotel sem jo vzeti v roke — ona je zletela v zapuščeno gnezdo. Kaj naj postane iz nje, če se mati ne povrne? —

15. avgusta. — Ko sem danes zjutraj odprl okno, sem našel malega ptička napol mrtvega na žlebniku; njegove rane so mi pričale, da so ga nevedna mati iztirali iz gnezda. Zaman sem ga ogreval s sapo; čutim, kako trepeti v zadnjih sunkih: veki so zaprti in perutke mu vise navzdol! Položil sem ga na streho, na solnčni žarek in zopet zaprl okno. Ta boj življenja zoper smrti ima vedno nekaj tesnobnega; to je opomin!

K sreči začujem nekoga prihajati po hodniku; brez dvoma je moj stari sosed; njegovo zabavanje me bo razvedrilo...

Zvonik v Asiagu (glej spodnjo sliko).

Italijansko bobneče obstreljevanje mesta Asiago za našo bojno črto.

mama, sedaj ni za to nobene ovire, ker ti lahko več pošiljam.

»Končno te prosim, da zase skrbiš, ako mi hočeš napraviti veselje; kajti misel, da ti ničesar ne primanjkuje, me dela zdravega.

Tvoj ljubeči sin Jakob.«

Tu je odgovor, ki mi ga je žena narokovala:

»Moj dobri Jakob!

V svoje veliko veselje čutim, kako imaš dobro srce in da ne boš onim, ki so te vzgijali, nikdar delal sramote. Ni ti treba praviti, da čuvaj svoje življenje, ker veš, da sloni moje življenje na tvojem in bi si brez tebe želela le še pokopališča in groba; toda vsaj ni treba živeti, kadar moramo storiti svojo dolžnost.

»Glede mojega zdravja ne imej, ljubi Jakob, nobenih skrbi, nikdar se nisem počutila boljše! Iz bojazni, da ti povzročam skrbi, se prav nič ne staram. Ničesar mi ne manjka in živim kakor posestnica. V tem letu sem imela celo preveč denarja in ker se moji predali slabo zaklepajo, sem ga vložila v hranilnico in vzela knjigo na tvoje ime. Ako torej prideš nazaj, boš dobival dohodke. Tudi tvojo omaro sem spopolnila z novim perilom in ti spletla tri nove jopice za na ladjo.

»Vsi tvoji znanci so zdravi. Tvoj stricnik je umrl in pustil vdovo v siročini. Povedala sem, da si mi pisal, naj ji izročim osem dolarjev, ki si mi jih bil poslal po poštni nakaznici; uboga žena se te spominja zjutraj in zvečer v molitvi. Vidiš,

bolesti človeške družbe! Kako nadomešča nramni svet materialnega! Zmožnost, izbrati predmet svoji naklonjenosti in mu nepretrgoma prinašati žrtev, bo ločila za

Podmaršal pl. Höfer (†), bivši namestnik načelnika generalnega štaba, ki je podpisoval avstrijska uradna vojna poročila.

večno človeka od vsega ostalega stvarstva. Mati, ki je oskrbovala svoje mladiče v kotu mojega okna, se je žrtvovala toliko

časa, kolikor je bilo nujno, da je izpolnila zakon, ki zagotavlja razmnožitev zaroda; a ona ni volila, temveč je sledila naravnemu nagonu.

Ko je poslanstvo, katero ji je izročila Previdnost, bilo dopolnjeno, je dolžnost svojo zanemarila, kakor odvržemo breme, in pričela iznova življenje

sebičnosti in brezskrbne prostosti.

Nasprotno pa bo ostala druga mati svoji nalogi tako dolgo zvesta, dokler jo bo Bog pustil na svetu; življenje svojega sina bo takorekoč priklenila na svoje življenje, in ako se bo ločila s sveta, bo pustila za seboj ta del same sebe.

Tako pripravlja čuvstvo našemu rodu srečo; mi uživamo neke vrste zemeljsko nesmrtnost, in ako druga bitja eno drugemu slede, je človek edina stvar, ki se nadaljuje, ki živi v svojih potomcih.

Odlomki iz dnevnika.

V Italiji, 11. novembra 1917.

Vreme je prav pomladansko. Danes popoldne sem imel čas, zato sem se peljal po tisti lepi, široki cesti, ki vodi do Tagliamenta. Povsod, povsod ob cesti se še poznajo sledovi strašnega umikanja. Vse, kar so bežeči pometali od sebe, leži

še na cesti, v cestnih jarkih in široko naokrog po poljih.

Tagliamento! Suh in prazen je; niti kapljice vode ni v njem, ampak strašno širok. Pa bo prišla spomlad in vse tiste čudovite lepe snežene mase na gorah tam severno se bodo prelile v Tagliamento. Takrat bo Tagliamento strašen!

Ko sem prišel zvečer domov, sem prejel poročilo, da pride jutri novih 24 mož k meni.

Od doma še nobenih poročil, nobenih časopisov.

13. novembra 1917.

Izmed 24 mož, ki so bili včeraj meni dodeljeni, se jih je danes nekaj javilo k raportu. Med temi je bil tudi Semko Szvaducki. Mlad, močan mož, doma tam nekje iz Galicije. Pripovedoval mi je tole: Že pred meseci, ko sem bil še tam na Krasu, mi je pisala moja žena, da je vložila prošnjo za moj daljši dopust. Hiša doma mi je razdejana, žena se je vrnila s staro materjo in majhnim detetom iz begunstva domov; strehe nimajo in nikogar, ki bi jim kaj delal in pomagal. Prošnja je prišla v roke mojemu prejšnjemu predstojniku, ki jo je priporočil in poslal naprej na višjo oblast. Pa do danes še ni odgovora.

Obljubil sem mu, da bom takoj, ko bodo razmere pripuščale, poizvedoval po tej prošnji. Za sedaj takoj ni mogoče, ker nimamo nobenih poštenih zvez.

Semko je bil zadovoljen. Ko je raport odstopil, sem še videl, kako je šel Semko visoko zravnčan čez dvorišče.

Komaj sem bil četrte ure v svoji pisarni, ko zaslišim od vrta sem, ki je ležal za dvoriščem, strašen pok. Zopet ročna granata, sem si mislil. Tiste dni smo se privadili na te eksplozije. Med raznimi stvarmi, ki so ležale vsepovsod naokrog, je bilo tudi mnogo granat. Veliko število neprevidnežev, ki so jih pobirali, ne da bi poznali njih nevarnosti, je postalo žrtev tega strašnega peklenškega orožja.

Ves bled in prepadel je pritekel v pisarno vojak N.

»Ich melde ... melde ...« Oči so mu bile solzne.

N. in Semko sta bila skupaj na vrtu. Malo korakov od N. je pobral Semko konservo, ki pa ni bila konserva, temveč ena najhujših granat.

Hitel sem na vrt. Tam je ležal Semko, ki mi je četrte ure prej pripovedoval o

Dež. glavar J. Hauser

načelnik avstrijskih delegatov, ki zastopa v političnem mišljenju nestrpno vsenemško stališče.

Grof Kuhen-Hedervary (†)

načelnik ogrskih delegatov, znan vsled svojega skrajno neplemenitega nastopanja proti Hrvatim.

da je to vplačilo v neko drugo hranilnico; a ta hranilnica je naše srce, ki nabira od tega obresti.

»Na svidenje, ljubi Jakob; piši mi večkrat, spominjaj se vedno ljubelega Boga in svoje stare matere.

Phrosine Millot, rojena Fraisois.«

Priden sin in vredna mati! Kako se vrne po takih primerah zopet ljubezen do človeškega rodu! Ob navalu človeštvo sovražnega razpoloženja lahko zavidamo divjaku usodo in blagrujemo ptice; toda nepristransko opazovanje hitro zastavi pravico proti takim nesmiselnostim! Pri natančnejšem preizkušanju spoznamo, da prevladuje v človeštvu, sestavljenem iz dobrega in slabega, dobrina tako zelo, da nas navada ovira, da bi jo spoznali, dočim, kar je slabega, ravno vsled svoje redkosti nase obrača pozornost. Ako ni ničesar popolnega, tudi ni ničesar slabega, za kar bi ne bilo nadomestila in odpomoči. Koliko duševnih zakladov leži sredi teh

dr. Ivan Gogala

iz Boh. Bele, koncipist pri polic. ravnanstvu v Ljubljani, nadporočnik, padel 24. okt. 1917 na Vršiču, zadet od granate. N. p. v m.!

Ignacij Kutnar

iz Št. Vida na Dolenjskem, topničar, padel za domovino 7. decembra 1917 na tirolskem bojišču. Pokoj ti večni!

ženi, domu in otroku. Pa to ni bil Semko, temveč samo strašna masa krvi in mesa. Roki in nogi sta ležali kot od debla odsekane veje, obraza ni bilo več ...

Poslal sem v bolnico po sanitejce. Prišli so in naložili tisto, kar je ležalo tam na vrtu, kar je bilo še četrť ure prej človek, lep, mlad človek, ki je nosil v srcu eno samo veliko željo, videti kmalu dom, ženo in otroka. Zdravnik, ki je prišel s sanitejci, mi je rekel, da še živi. Ko so ga nesli mimo mene, sem slišal čudno ječanje, kot iz groba.

Šel sem v svojo sobo; srce me je bolelo in solze, ki se niso hotele razliti, so me pekle.

14. novembra 1917.

Celo noč je še živel, danes 'zjutraj je izdihnil.

Popoldne smo ga pokopali. Tam ob cesti, kjer je napravljeno majhno pokopališče s dosedaj petnajstimi grobovi. Šestnajsti je grob s križem, ki nosi napis: Semko Szevadzucki... Potem smo protokolirali njegovo borno zapuščino. Par vinarjev denarja in precej pisem od njegove žene Hanke iz Galicije.

Eno zadnjih pisem, katero je prejel še na Kras, se je glasilo takole:

Predragi Semko!

Tvoje zadnje pismo sem srečno prejela. Prošnjo za Tvoj dopust so mi napravili gospod župnik in jo tudi poslali na Tvoje poveljstvo. Ti ne veš, kako srčno si želim, da bi že bil doma, kjer je polno dela. Pred zimo smo, toda naša hiša še nima strehe in nima peči. Mati so bolelni, ne vidijo prav nič, samo plakajo. Mali pa že hodi in že kliče ata!

Dragi moj Semko! Srce mi je težko bolelo, ko pomislim, kako daleč si. Sinoči se mi je sanjalo tole: Z detetom sem bila tam za našim gozdom. Ne širok, ampak strašno globok prepad je ležal pred menoj. Tako globok, da bi lahko spravil vanj vso bolešt in vse solze teh zadnjih let, kar je je bilo prebolene in kar je bilo solz prelitih. Ti si prišel tam čez travnike do prepada. Hotel si k meni in de-

pa sem zaplakala, dete je zakričalo... zbudila sem se.

Hvala Bogu, Semko, bile so le sanje! Polna sem upanja, da bo prošnja kmalu rešena, in da prideš domov vsaj za par

preden je prišel k meni. Bila je to prošnja za Semkov dopust. Rešena je bila 9. novembra, tisti dan, ko je bil Semko že na potu s Krasa tusem.

Dopust mu je bil dovoljen.

Nemški imperator v Carigradu. Cesar Viljem ob sprejemnem pozdravu pred obiskom pri sultanu — se klanja turškemu verskovrhovnemu poglavarju.

tednov. Sprejmi srčen pozdrav od matere, deteta in Tvoje, vse Tvoje Hanke.

Spravili smo pisma v kuverto in četovodja J., ki je tudi doma iz Galicije, je napisal Hanki pismo, da Semka ne bo več.

Ker ni bilo pošte... Semko ni mogel na dopust v Galicijo; preselil se je na večni dopust. - Med zasebnimi pismi so bila tri za Semka Szevadzuckija. Vsa tri od Hanke, odposlana ob času, ko Semka že ni bilo več. Seveda pot od tu v Galicijo je dolga!

3. decembra 1917.

Zdaj so pošne razmere redne. Pišemo in pišejo nam, zato naša srca niso več tako težka negotovosti, strahu in pričakovanj.

Za Semka Szevadzuckija prihajajo še vedno pisma in karte. Prihajajo na poveljstvo, kjer je bil Semko prej. Tisto jih pošilja sem. Čudno, mar Hanka še ni prejela našega poročila, da je Semko že odšel na dopust?

7. decembra 1917.

Danes je prišla ta-le karta:

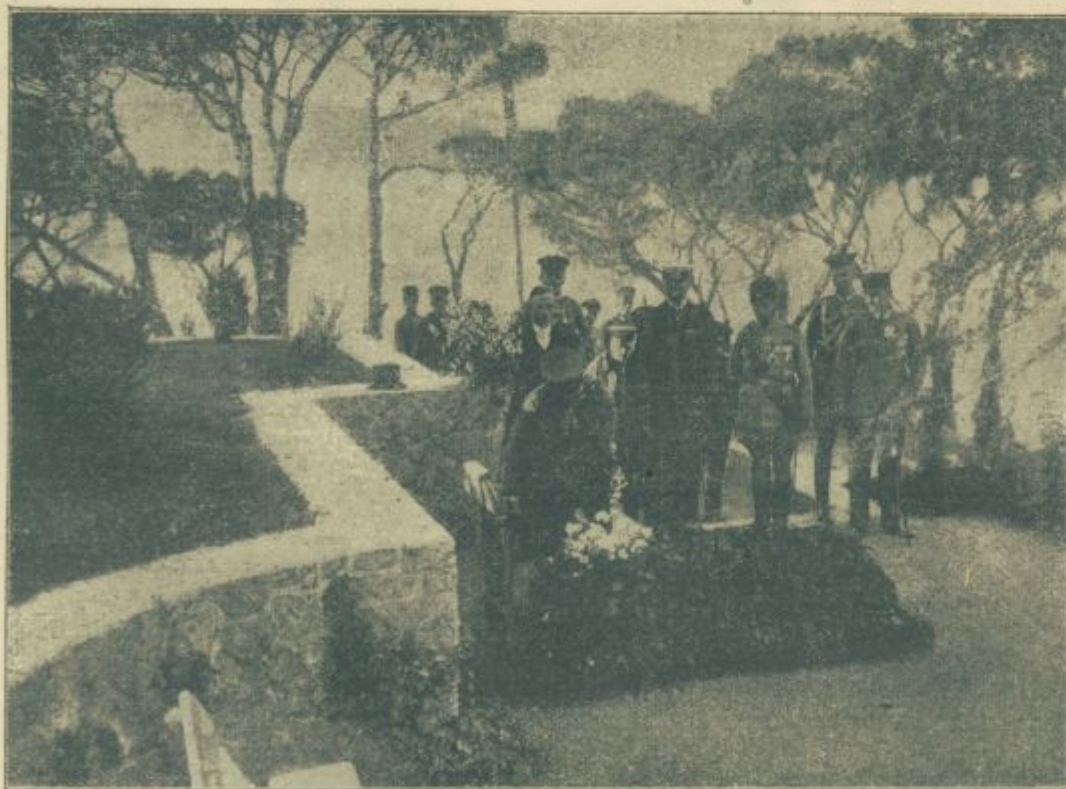
Dragi moj Semko!

Naj Ti ne bo srce preveč žalostno, ko boš čital te-le vrstice. Poročati Ti moram, da je Tvoja Hanka 2. t. m. umrla. Samo par dni je bila bolna; mislili smo, da ne bo nič nevarnega, pa jo je kar nenadoma pobrala. Odšla je v večnost, lepo pripravljena. Mati z detetom se je preselila k Tvojemu stricu. Tako smo ukrenili za prvo silo, dokler ne prideš Ti domov. Kaj je s prošnjo, ki sem jo v imenu Hanke poslal že pred meseci na Tvoje komando? Kaj še zdaj ni rešitve? Morda dobiš zdaj dopust. Le pokaži komandi to karto. Zato sem pritisnil tudi župni pečat na karto. Tolaži naj Te ljubi Bog!

Karto je pisal župnik.

Ker ni bilo pošte... gospod župnik ni vedel, da sta Semko in Hanka že za večno združena tam gori.

Ker se more že par dni v nujnih zadevah brzojaviti, sem brzojavil župniku, da je Semko dne 13. novembra umrl. Četovodja J. je pa zopet pisal župniku, kako se je zgodilo s Semkom.

Nemški imperator v Carigradu. Cesar Viljem polaga venec na grob nemškega maršala Goltza, koji je spopolnil turško armado, ki zdaj nemškim ciljem dobro služi.

tetu, pa je ni bilo brvi, ki bi vodila čez. Dete je stegalo ročici po Tebi, pa Te ni moglo doseči. Nič mi nisi rekel, samo Tvoj obraz je bil poln žalosti. Šel si, jaz

21. novembra 1917.

Prva pošta po dolgem času! Poleg zasebnih pisem so prišla tudi uradna. Ena od poveljstva, kjer je bil Semko preje,

9. decembra 1917.

Danes je prišlo zopet pismo za Semka. Prvo naslovljeno naravnost sem. Pisala je žena Hanku malo dni pred smrtjo.

Dragi Semko!

Danes sem prejela prvo Tvojo karto od tam, kjer si zdaj. Tako daleč si! Veseli me, da se Ti ne godi slabo. Bogu bodi zahvaljeno! Pišeš, da boš pri svojem poveljniku prosil, da se bo pobrigal za dopust. Da bi bil že kmalu doma! Dela je polno in rok ni, ki bi delale. Tudi jaz se ne počutim posebno zdrave; no, pa mislim, da bo to prešlo. Da boš le Ti doma! Pridi kmalu, Semko! Na kolenih bom zahvalila Marijo, ko boš Ti zopet v hiši, čeprav samo za malo dni.

Dete je zdravo in veselo. Pisala Ti bom kmalu zopet.

Srčno Te pozdravlja Tvoja Hanka!

Pa ni več pisala. Čez par dni je umrla in Semko je prišel Hanki nasproti tam gori.

10. januarja 1918.

Danes sem šel tam mimo. Šel sem pogledat, kakšen je Semkov grob. Malo se je zemlja sesedla in črke na križu že bledé.

Jutri gremo naprej. Poslovil sem se od groba človeka, ki mi je bil v tem čudnem življenju zadnjih let samo en dan tovariš, čegar čudna zgodba pa mi bo ostala v spominu celo življenje. P.

kadil je iz velike pipe, pil iz bokala in bulil v svečo.

Mladi gospod si je mislil: »Aha, to bo moj novi stotnik.«

Gnan od svoje pretepaške nravi, se je podal z naglimi koraki k staremu in mu stresel v znak zaničevanja pepel svoje smodke na plešo.

Nato se je vrnil na svoj prostor, kakor da bi ne bil razžalil nikogar. A tudi stari stotnik. Mladi se je nasmejal, češ: Prišel sem res v krasno četo! Kaki možje!

Stari pa je kadil, dokler ni izkadił pipe. Vstal je in se prizibal počasi in nerodno, pipo v roki do mladega. Obrnil je pipo in stresel grofu na glavo. Ta je skočil in vpil: »Gospod, vi se predrznete?«

»No, no,« ga je miril stari stotnik v slavni graničarski nemščini, »jaz sem mislil, on pride iz Dunaja in je moj nadporočnik. Jaz ubogi graničar sem se hotel naučiti nove manire, menil sem, ker mi je stresel pepel na glavo, da je to običajni pozdrav med častniki na Dunaju.«

Grof se je tresel jeze. Vzel je svečo raz mizo, jo potisnil graničarju v roko in zvenketal do druge stene. Od tam je pomeril in vpihnil s strelom luč, kriče:

»Zdaj vidite, gospod stotnik, po čem je mast. Užalili ste me in jaz zahtevam, da se bijete takoj z menoj!«

»Rad, gospod brat,« — je prižgal mirno-

Nesrečni prerok.

V Kajiri je živel svet mož, katerega je ljubil prerok tako zelo, da mu je podelil dar prerokovanja. Santon, to je bilo prerokovo ime, je menil, da mu je dolžnost, pomagati s svojim darom bližnjemu, in napravil se je na pot. Hotel je razsvetliti vso deželo z lučjo svojega uma, pa ni mu bilo treba, da gre daleč. Že v prvi kajirski ulici se mu je nudila ugodna prilika. Tam je prodajal kuhar kuhan fižol in je hotel ravno izročiti neki ženi vrč jedi. Santon zagradi kamen in ga vrže v vrč. Posoda se razdrobi, fižol se raztrese po prahu ulice. Kuhar vzame palico in mlati po Santonu, dokler mu ne omahne roka. Santon je molčal in odšel. Ko je pa pobiral kuhar črepinje, je našel v dnu vrča mrtvo strupeno kačo. Kuharja je prevzela groza. Spoznal je, da je storil krivico in klical je:

»Samo Bog je moč in modrost! Naj mi oprostí Gospod Bog — nevrednemu. Da bi ne zastupil svojih odjemalcev z otrovano jedjo, mi je poslal preroka in jaz sem se mu zahvalil s palico!...«

Ves dan je pazil, če li pojde svetnik mimo, da ga poprosi oprosténja, ali svetnik ni mogel mimo, ker je bil obležal na kupu slame. Drugi dan se je zvlekel naprej in se je privlekel v bližino fižolovega kuharja. Tam je bil mlekar in temu je ubil velik lonec z mlekom. Mlekar se mu je zahvalil s palico.

Dalmatinski strelski polk št. 37 iz Dubrovnika je kakor mesto tudi sam posvečen sv. Blažu. Tudi na bojnem polju je obhajal praznik sv. Blaža kolikor mogoče slovesno. Med moštvom samim se je porodila misel, napraviti svojemu zaščitniku v čast zastavo. Vzeli so kos platna, naslikali na eno stran sv. Blaža, na drugo pa grb mesta Dubrovnika. Da bi nosila zastava tudi spomin na Gorico in na gorje v njeni okolici, je okinčana z zlatimi našitki iz mašnih plaščev, raztrganih od laških granat, kjer je napis: LIR 37. Blagoslovljena je bila zastava 3. februarja 1916 v Rožni dolini pri Gorici. Kumovali sta predragi gospe najstarejših častnikov pri polku Ada Kubin, majorjeva soproga, in Anka Topolšek, soproga slov. stotnika, ter darovali svilene, z zlatom vezene trakove z napisom: Dalmatinskim junacima, 3.2.1916. Tretji trak, ki ga je daroval polkovni vojni kurat g. Niko Glišo in zastavo tudi blagoslovil, nosi napis: Sv. Vlaho, blagoslovi moje junake. Križ vrhu droga pri zastavi je izdelan iz laških granat, ki so padle na Sv. Katarino, in ima napis: 3.2.1917. Slava sy. Vlahu. Sv. Vlaho, blagoslovi nas domobrnce 37. puk. — Na prošnjo duhovnikov in ljudstva je bil ta lepi spomin domačega polka in njegove hrabrosti na bojnem polju poslan v Dubrovnik, kjer krasi sedaj cerkev sv. Blaža.

Razno.

Ozdravljen pretepač.

Cesar Franc ni maral častnikov, ki so iskali svoje časti v tem, da so se izkazovali v dvobojih. Take je pošiljal cesar brez vsega usmiljenja na kmete. Usoda je doletela mladega pretepača, člana zelo imenitne hiše. Moral je na granico v Ogulin. Prišel je zvečer v majhno gnezdo in se je vsedel v krčmo, ki pač ni bila podobna dunajskim gostilnam. Sedi tako in pase v sebi svojo jezo. V drugem kotu krčme je sedel star gospod od vojaščine, svojo janko je imel kar odpeto,

dušno graničar svečo in jo potisnil grofu v roko, — »jaz se bom bil z vami. Ali vi ste že streljali, zdaj pridem jaz na vrsto. Dajte mi drugo pištolo in stojte mirno!«

Nerodno se je zibal stotnik k zidu, nerodno je meril, stara roka se je tresla... Grof je prebledel in zakričal: »Ali gospod stotnik, saj ne znate streljati.«

»Seveda ne znam,« je pritrdil dobrodušno stotnik, pa se hočem naučiti...« Grof je šklepetal z zobmi in se zgrudil na klop. Stotnik je plačal svoj bokal in odšel. Zjutraj se je javil grof prav ponižno pri raportu.

Priskočilo pa je več mož, ki so vedeli za dogodek s kačo in so ustavljali mlekarja:

»Pusti moža, svetnik je, le poglej v črepinje, gotovo najdeš kaj.«

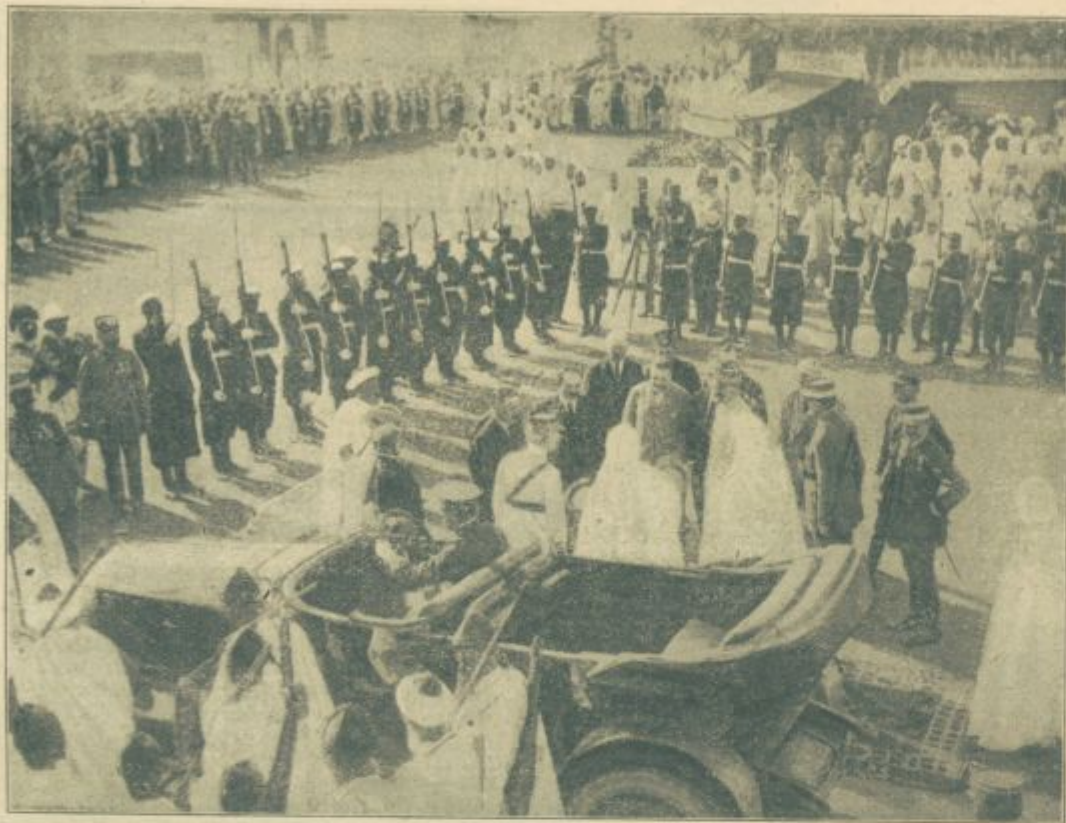
Našel je podgano. Padel je k nogam Santona in ga prosil oprosténja. Tretji dan je šepal ubogi prerok ob Darb-el-Ahmaru, bolele so ga vse kosti. Kar mu pride naproti strežaj s polnim jerbasmom na glavi. V jerbasmu so bile izborne mesne jedi, sadje in zelenjava; gospodar strežajev je povabil več gostov na vrt pred mestom, kjer jih je hotel pogostiti. Prerok vrže svojo palico strežaju med noge — strežaj kolebne na tla, jerbasm odleti, jedi leže naokrog... Strežaj plane pokoncu in nabije preroka z njegovo lastno palico, naložil mu je pošteno na račun ba-

tine, katere bo dobil on sam od svojega gospodarja. Kmalu se je nabralo polno ljudi. Nekdo je opazil, da poginja pes, ki je zaužil nekaj raztresene jedi. Začeli so kričati: »Pusti moža, svetnik je!« — Strežaj je pokleknil in prosil odpuščanja. Prerok pa se je naveličal deliti ljudem dobrote za tako

iz Rusije. — Tudi Avstrija je poglavitno zato z Ukrajino sklenila mir, da dobi živil iz te države. Vendar je pri tem veliko težav, ker ni železnic in vozov na razpolago za prevažanje. — Vse kaže, da bomo do jeseni precej sami sebi prepušteni glede hrane.

lomil in nam obenem z Italijo napovedal vojno. Lahkomiselno začeta vojna pa se je za Romune zelo slabo obrnila. Pričetkoma so silili nekaj na Sedmograško, a pozneje so bili tako neusmiljeno poraženi, da se niso več mogli opomoči. Večina armade se je umaknila na vzhodne kraje in na Rusko. Kralj je bival na Ruskem. Sedaj ko je Rusija na tem, da sklene z nami mir, se po svoji zemljepisni legi tudi Romunija ne more več vojskovati. Prisiljena po teh razmerah, je zaprosila dogovorov, pod katerimi pogoji da bi mogla z nami skleniti mir.

Ker Avstrija stoji na stališču, da vsled vojne ne mara nobene nove dežele, zato bo tudi pri Romuniji šlo samo za uredbo mej; pač pa stavita Avstrija in Nemčija važne gospodarske pogoje. Govori se, da bo moral tudi kralj odstopiti in krono izročiti ali bratu, ali svojemu najstarejšemu sinu. Najvažnejši so mirovni dogovori v Bukareštu za Bolgare, ker ti hočejo na vsak način imeti Dobrudžo, ki so jo v zadnji balkanski vojni izgubili. Najbrže bodo izvedli tu spremembo tako, da Romune oškodujejo z delom Besarabije, kjer žive Romuni v večini. Besarabija je bila pred turško-rusko vojno že pri Romuniji. Seveda bo morala to povečanje drago plačati z gospodarskimi koristmi, ki si jih od nje zagotovita Avstrija in Nemčija. — Stvar bo kmalu jasna, ker Avstrija in njeni zavezniki pri sklepanju miru z Romunijo ne dovolita nobenega zavlačevanja.

Francoski general Lyantey predstavi maroškem sultanu Mulai Hafidu v Rabatu visoke francoske uradnike.

plačilo. Zvlekel se je v mošejo in je prosil Boga, naj mu vzame nesrečni dar vedeževanja, ozdravil si je razorani hrbet in je živel zopet mirno v svojem domu.

Po svetu.

Mir z Rusijo.

Vse kaže, da se sklene vsaj začasna mirovna pogodba z Rusijo. Ko so Rusi uvideli, da Nemčija hiti s svojimi četami proti Petrogradu, so se vdali in izjavili, da so pripravljeni sprejeti mirovne predloge osrednjih sil. — Nemčija zahteva od Rusov Kuronijo, ki naj več ne spada k ruski državi; ima pravico, da zasede Livonijo in Estonijo, dokler ne zavlada v teh pokrajinah javna varnost. Rusija mora nemudoma mir skleniti z Ukrajino, mora svoje čete umakniti iz Finske in iz Ukrajine, vrniti mora Turčiji vzhodne anatolske dežele, priznati Turčiji sodno oblast nad inozemci, doma pa naj razoroži svoje armade. — Glede Estonske in Livonske Nemčija in Avstrija po dogovoru s prebivalci določita pozneje, kaj bo s temi pokrajinami.

Preden podpišejo mir, pa nemške čete v silnih pohodih prodirajo na Rusko. Zdi se, da hočejo priti do Petrograda in do Kijeva. — Rusi si ne morejo veliko pomagati, ker vojaki odhajajo od armad domov, in je sploh za sedaj nemogoče, zbrati tako močno in urejeno armado, da bi se mogla ustaviti temu tujemu navalu.

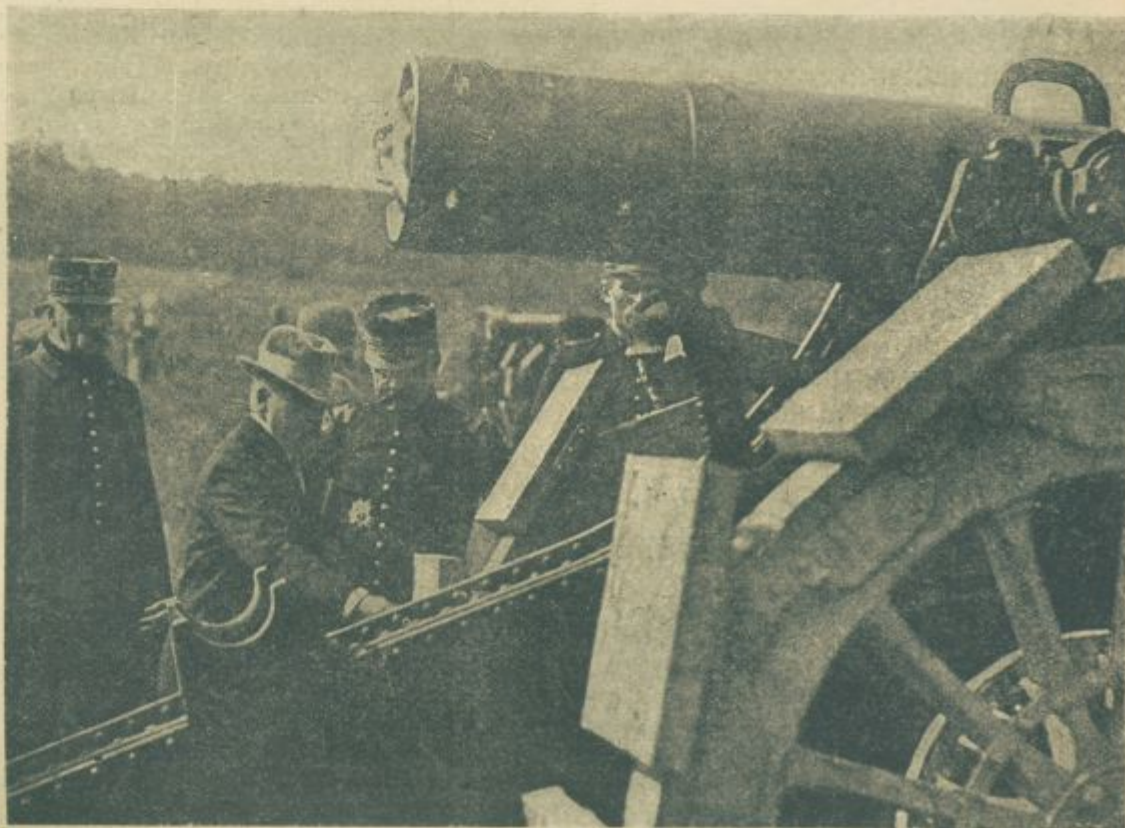
Nemčiji, kakor vse kaže, gre v prvi vrsti za to, da popolno podere na tla svojega vzhodnega sovražnika, pa tudi za to, da dobi zasedaj kar mogoče veliko živeža in drugih potrebščin, posebno tudi surovin

Mirovna pogajanja z Romunijo.

Romunija se je prav po sili in brez potrebe vrnila med vojskujoče se države. Imela je pogodbo z Avstrijo in Nemčijo, po kateri bi bila morala vsaj mirna ostati. Toda kraljica, ki je z angleškim kraljevim dvorom v sorodu, je toliko časa hujskala kralja, da je pogodbo z nami pre-

praprot namesto mila. Naberil praproti, osuši malo in sežgi. Pepel presjaj, zmoči z vodo, da bo gosta kaša in naredi kepe, ki se posuše na zraku. S tem perli kakor z milom.

Lilijno milo. Čebula vsake lilije, najsi bo povodna ali drugačna se porabi lahko za milo, najboljša pa je čebula bele lilije, katere cvet in listje so staroznani pomočki za ohranjanje čiste polti. Čebula se olupí in zriblje na ribežniku ali zmečka.

Francoski predsednik pregleduje topove, določene na soško fronto.

Trdne vešalke na suknjah. Spleti traček iz svile, ki se rabi za obšivanje gumnic, na vsakem koncu vpleti in obšij rinčico ali zaponko in prišij. Pod vešalko je treba malo trdnega platna, da se ne raztrže ovrtnik, z iglo sezi globoko, da se bo držala vešalka samo vrhnje plasti ovrtnika. Sploh pa je

pa za v čolniček. Sukanec, ki ga prodajajo sedaj tako drago, ni nič močnejši. Beli sukanec se pobarva lahko s črnim ali modrim barvilom, ki se dobi v mestu, zato pa ga je treba razviti v streno, raztegniti mokrega na motovilo in zopet naviti, kadar je suh.

Gosta juha. Pristavi 3 žlice ovsene kaše

Krompirjevi polži. Pol krompirja stlači, vmesi vanj 3 žlice moke, ščipec soli, malo sladkorja in pol žličke kvasnega praška. Testo pokrij, da počiva eno uro. Tačas olup pol kg jabolk in razreži. Testo razdeli v enake kose, obloži z jabolčnimi kosi, zavij in speci. Povrhu namaži z zmetko ali vrhnjo.

Poljski regentski svet po avdijenci pri našem vladarju v Laksenburgu,
ki pa vsled najnovejših poljsko-ukrajinskih sporov več ne obstoja.

bolje, da obesiš suknjo in drugo obleko na obešalo z ramami. Tako se ne zmečkajo rame in ne trpi ovrtnik.

Koncev (sukanca) ni. Velika draginja in pomanjkanje koncev nas je privedla nazaj v stare čase, ko so namazali na kmetih lanene konce s sajami in dobili tako dober črn sukanec. Kotaček sukanca stane zdaj že celo premoženje. Marsikatera gospodinja ima dosti

na litru vode in nareži debelo vanjo zelene. Ko je zelena mehka, nareži še pol kg krompirja. Kuhano pretlači na opečen kruh. Juha mora biti gosta kakor močnik. Za dišavo malo popra in paradižnika. Je tečna večerja.

Krompir s paradižnikom. Skuhaj kolikor krompirja toliko jabolk, zgosti z žlico moke, vmešaj malo gorčice, kisa, posoli in popopraj. Kaplja olja poboljša okus, ni pa ravno potrebna. To omako zlij na kuhan krompir. Zadržuje za večerjo.

Krompirjevi zvitki. Skuhaj krompir in pusti olupljenega za drugi dan. Na pol kg vzemi jajce ali nadomestek, posoli in zagneti toliko moke, da bo testo prožno, razreži na pest debele kose, potlači, obloži z nadevom, zvij in kuhaj na slanim kropu. Kuhane odcedi in potrosi s peteršiljem ali opeci malo v kozi. Za nadev vzameš lahko parjeno kisló zelje, gobe ali kak ostanek mesa.

F. M. Ledinski.

Sonet.

Krvi poslednjo kapljo je povžila
Spasitelju neznana bolečina...
Kako ves bled obraz je sveti
Sina!

Življenje božje - smrt je ugrabila.

I Mati vsa zbledi; se ji vsadila
je v dno srca takrat gorja ostrina.

A glej! Stoji... Nje žrtve veličina
je Evin rod pogube oprostila.

Kje blagodejnega dobiš krepila,
če zvrhan kelih tvoj je grenkega
pelina?

Ko omaguje ti odporna sila
in v bled obraz ti solza je zdrknila:

Tja k Njemu gre naj misel!
Iz spomina
nikar ne spusti križa tolažila!

na kvačko delanih čipk, ki niso neobhodno potrebne pri hiši. Ako jih razpara, bo imela dovolj sukanca pri hiši. Tako paranje navij lepo na prazen kotaček, če je nit prav tenka, pride še za stroj prav, če že ne za v iglo,

Letos poteče 450letnica rojstva JANA GUTENBERGA, iznajditelja tiskarstva, kojega razvoju so se stavile mnoge težkoče; vendar pa, da bo kdaj njegova umetnost zašla v take stiske, kakor pravkar v 20. stol., n. pr. glede papirja, barv, cen itd., si pa stari mojster najbrž ni predstavljal...

Zmes.

Dobre smodke in dobrega strica spoznaš po pepelu. —

Od učenjaka do norca je večkrat le en korak.

Z železno potrpežljivostjo prideš do zlate poroke. —

Sam nase verovati je najbolj razširjeno — praznoverje.

Nova skupina umetn. razglednic „Vojska v slikah“ je pravkar izšla.

Svoječasno prepovedane:

- št. 90 — *Marija tolaži ranjenca* (enobarvno),
- „ 91 — *Kristus tolaži ranjenca* (enobarvno),
- „ 106 — *Oj ta vojaški boben* (barvotisk),
- „ 107 — *Marija tolaži ranjenca* (barvotisk),
- „ 108 — *Kristus tolaži ranjenca* (barvotisk),
- „ 109 — *Rožmarin* (enobarvno).

Na novo so izšle:

- št. 131 — *Skušnjavec* (barvotisk),
- „ 132 — *Godec* (barvotisk),
- „ 133 — *Begunci pred svetogorsko Mater božjo* (barvotisk),
- „ 134 — *Svetogorsko svetišče v plamenih* (barvotisk),
- „ 135 — *Angel miru* (barvotisk),
- „ 136 — *Vojak dopisnik* (barvotisk),
- „ 137 — *Marija miru* (barvotisk).

CENE večbarvnim razglednicam so:

- 2000 komadov K 180.— 500 komadov K 55.—
- 1000 „ K 100.— 100 „ K 12.—

CENE enobarvnim razglednicam so:

- 2000 komadov K 130.— 500 komadov K 37.50
- 1000 „ K 70.— 100 „ K 8.—

Ker so pripravne tako za velikonočne praznike kakor tudi za poljubne čase in namene, jih posebno priporočamo! — Pri naročilih zadostuje, da se navede tekoča številka.

Naročila sprejema

Uprava Ilustriranega Glasnika.

Knjigoveznica Katol. tiskovnega društva v Ljubljani, Ko- pitarjeva ulica 6

se priporoča za vsako-
vrstna knjigoveška dela
Krajevni znaki za „Orle“,
kokarde in pentlje z napisi
za društva se izgotavljajo
v najkrajšem času
po zmernih cenah.

Katoliška
tiskarna
II. nadstr.

Framydol

je sredstvo, ki po-
maga rast las tako,
da rdeči, svetli in osi-
vali lasje ter brada dobijo trajno temno
barvo. — 1 steklenica s poštnino K 2.70.

Rydyol

je rožna vo-
da, ki očisti
bleda lica nežno rde-
ča. Učinkuje čudovito. — 1 steklenica
s poštnino K 2.45 (poročite 33 vin. več.)

Naroča se pri:

IVAN GROLIČ, drogerija pri angeli, BRNO
št. 365, Moravsko.

Tiska in izdaja Katoliška tiskarna, Ljubljana.
Odgovorni urednik JOSIP KLOVAR.